

Ovrha na plaći i na novčanoj tražbini u 2023.

Božo Prelević, dipl. iur.

U listopadu 2022. Državni zavod za statistiku je objavio podatak o prosječnoj mjesečnoj isplaćenju neto-plaći po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2022., koji je pravni temelj izračuna ovrhe na plaći u 2023. Od 1. siječnja 2023. na snazi su i izmjene Ovršnog zakona vezane uz usklađivanje sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj. Autor u članku daje prikaz ovih novina, propisa o ovrsi na plaći i novčanoj tražbini te pravila izračuna i ograničenja ovrhe na plaći u 2023. i popis primitaka izuzetih od ovrhe u 2023.

1. Uvod

Tijekom prošle godine doneseno je nekoliko propisa kojima se mijenja pravni okvir sustava ovrhe u Republici Hrvatskoj. S jedne strane, donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona¹ (u nastavku teksta: ZID Zakona) kojim je izvršeno usklađenje s odredbama Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj² (u nastavku teksta: ZOUEUR). Odredbe ZID Zakona stupile su na snagu 1. siječnja 2023.

Novim zakonskim odredbama u Ovršnom zakonu³ (u nastavku teksta: Zakon) su u najvećoj mjeri izmijenjene prekršajne zakonske odredbe kao posljedica uvođenja nove valute u RH. S druge strane, kako je to već uobičajeno krajem svake kalendarske godine, Državni zavod za statistiku je objavio dokument Prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2022.⁴ koji, sukladno čl. 173. st. 1. i 2. Zakona, predstavlja pravni temelj za izračun ovrhe na plaći u 2023. Osim toga, tijekom 2022. u dva navrata su izmijenjene i dopunjene odredbe Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima⁵ (u nastavku teksta: Pravilnik NPPONS), kojim se detaljno razrađuju odredbe Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima⁶ (u nastavku teksta: ZPONS).

Također, tijekom 2022. izmijenjene su odredbe i nekih drugih podzakonskih propisa kojima se detaljnije razrađuju odredbe Zakona, ali i nekih drugih zakona koji u širem smislu utječu na postupak ovrhe u RH. U nastavku članka ćemo se, prije analize pravila izračuna i

ograničenja ovrhe na plaći u 2023., podsjetiti na najvažnije propise koji uređuju provedbu ovrhe na plaći i na novčanoj tražbini i koji sačinjavaju temeljni pravni okvir sustava ovrhe u RH.

2. Propisi koji uređuju provedbu ovrhe na plaći i ovrhe na novčanoj tražbini

Provedbu ovrhe na plaći uređuje nekoliko različitih propisa što u praksi često predstavlja problem za poslodavce, obzirom na činjenicu kako svi poslodavci nisu pravne struke, ili raspolažu ograničenim sredstvima poslovanja radi čega nisu u mogućnosti u provedbi ovrhe zatražiti pravnu pomoć ovlaštenih osoba. U nastavku navodimo propise kojima su uređena pravila o provedbi ovrhe.

2.1. Propisi ovršnog prava

Kod ovrhe na plaći u prvom redu se primjenjuju odredbe čl. 172.-173. Zakona te čl. 196.-203. Zakona, ali je potrebno voditi računa i o drugim relevantnim zakonskim odredbama. Ovrha na novčanoj tražbini po računu koju provodi Financijska agencija (u nastavku teksta: FINA) je uređena u čl. 204.-213. Zakona.

Od drugih propisa ovršnog prava koji se odnose na materiju ovrhe ističemo već spomenuti ZPONS i Pravilnik o NPPONS. Za poslodavce je svakako značajan i Pravilnik o obliku i sadržaju izjave o zapljeni po pristanku dužnika⁷.

2.2. Odnos ovrhe na plaći i ovrhe na novčanim sredstvima

Kako smo već istaknuli, u praksi se kod većine poslodavaca koji ne raspolažu sa potrebnim pravnim znanjem za tumačenje zakonskih odredbi koje se odnose na materiju ovršnog prava, a s time u vezi i pravnih pravila koja uređuju odnos ovrhe na plaći i ovrhe na nov-

1 Nar. nov., br. 114/22 od 3. listopada 2022.

2 Nar. nov., br. 57/22 i 88/22-ispripravak.

3 Nar. nov., br. 112/12, 25/13-Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, 93/14, 55/16 -Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 73/17, 131/20 i 114/22.

4 Nar. nov., br. 125/22 od 26. listopada 2022.

5 Nar. nov., br. 71/18, 46/22 i 155/22.

6 Nar. nov., br. 68/18, 2/20, 46/20 i 47/20.

7 Nar. nov., br. 120/14, 82/17 i 154/22.

čanim sredstvima javlja problem u provedbi ovršnih propisa. Razni načini tumačenja ova dva instituta uzimaju sve više maha, jer se u postupak ovrhe na plaći, kao aktivni sudionici uključuju pravne osobe koje preuzimaju dugove ovrhovoditelja. Treba istaknuti kako ovrha na plaći i ovrha na novčanim sredstvima predstavljaju zapravo dva različita predmeta ovrhe.

2.2.1. Ovrha na plaći

Kod ovrhe na plaći predmet ovrhe je plaća radnika, a kod ovrhe na novčanim sredstvima to su novčana sredstvima na računima ovršenika. **Ovrhu na plaći provodi poslodavac.**

ističemo...

Ovrhom na plaći nalaže se poslodavcu da novčani iznos za koji je određena ovrha isplati ovrhovoditelju nakon pravomoćnosti rješenja o ovrsi⁸.

Kod pravomoćnog rješenja o ovrsi kojeg je donio javni bilježnik, ili solemnizirane izjave o suglasnosti zapljene plaće, poslodavac je dužan, ovisno o prioritetu u slučaju konkurencije više ovrha koje ima pojedini radnik, zaplijenjeni dio plaće isplatiti ovrhovoditelju po isteku roka od 60 dana od dana primitka rješenja o ovrsi⁹. Mišljenja smo kako navedene zakonske odredbe ni u kojem slučaju ne određuju redoslijed naplate ovrhe kako to u pravilu u praksi pogrešno navode pojedini ovrhovoditelji.

2.2.2. Ovrha na novčanoj tražbini po računu

Ovrhu na novčanoj tražbini po računu provodi FINA.

ističemo...

U slučaju kada poslodavac zaprimi obavijest o otvaranju zaštićenog računa, dužan je dio plaće koji je izuzet od ovrhe sukladno čl. 173. st. 1. i st. 2. Zakona uplatiti na zaštićeni račun.

Preostali dio plaće, prema važećim propisima, poslodavac uplaćuje na redovni račun.

Kako se može protumačiti iz pomalo nejasnih zakonskih odredbi, u slučaju da poslodavac pored obavijesti o otvaranju zaštićenog računa zaprimi i rješenje o ovrsi i/ili suglasnost o zapljeni plaće potvrđenu od javnog bilježnika, zaštićeni dio plaće radnika morao bi uplaćivati na zaštićeni račun, a preostali dio plaće na račun naveden u rješenju o ovrsi i/ili suglasnosti o zapljeni plaće potvrđene od strane javnog bilježnika. S time u vezi, kao i u našim prošlim člancima koje redovito objavljujemo početkom godine u RiPup-u i u ovom članku navodimo stav Ministarstvo pravosuđa s time u vezi, koji je na njihovoj službenoj internet stranici¹⁰ objavljen u rubrici pitanja i odgovora i koji je neizmijenjen više godina:

Ministarstvo pravosuđa – odgovor na pitanje građana:

Pitanje: Radnik ima zaštićeni račun, dakle 2/3 njegove neto-plaće uplaćuje se na zaštićeni račun, a 1/3 na tekući jer ima ovrhe po novčanim sredstvima kod FINA. Poslodavac prima još jednu ovrhu na plaću istog radnika. Što učiniti s tom ovrhom?

Odgovor: Ovršni zakon propisuje da se prednosni red založnih prava više ovrhovoditelja određuje prema danu primitka ovršnog prijedloga što znači da se tražbine namiruju redoslijedom zaprimanja zahtjeva za zapljenu primanja. Provedba ovrhe po kasnije zaprimljenom rješenju o ovrsi neće biti moguća dok se ne dovrši ovrha po prethodnom zaprimljenom rješenju o ovrsi.

Moramo pojasniti kako se pitanje odnosi na takvu situaciju u kojoj poslodavac za vrijeme provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (koju provodi FINA), dobije prijedlog za ovrhu na plaći (na drugom predmetu ovrhe). Odgovor se odnosi na prednosni red kod više primljenih prijedloga za ovrhu na plaći.

3. Ograničenja ovrhe na plaći

ističemo...

Pravila o ograničenju ovrhe sadržana su u čl. 173. Zakona.

Temelj za ograničenje ovrhe, odnosno provedbu ovrhe na plaći je iznos prosječne neto-plaće isplaćene po jednom zaposlenom u pravnim osobama u RH, za razdoblje siječanj – kolovoz tekuće godine, koju je utvrđuje DZS i objavljuje je u „Narodnim novinama“, najkasnije do 31. prosinca tekuće godine, a tako utvrđeni iznos primjenjuje se u idućoj kalendarskoj godini.

ističemo...

To znači kako se ograničenja temeljem novog iznosa neto-plaće po jednom zaposlenom u pravnim osobama u RH, za razdoblje siječanj – kolovoz 2022. primjenjuju od 1. siječnja 2023., što znači i na plaću za mjesec prosinac 2022. koja, sukladno izmijenjenim odredbama Zakona o radu¹¹ dopijeva u siječnju 2023.

3.1. Prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća koja se primjenjuje u 2023.

Prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2022., koja se primjenjuje za provedbu ovrhe na plaći u 2023. iznosila je **7.583,00** kune.

ističemo...

Primjenom tečaja konverzije sukladno odredbama ZOEUR-a, prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH za razdoblje siječanj-kolovoz 2022., koja predstavlja pravni temelj za provedbu ovrhe na plaći u 2023. iznosi **1.006,44 eura**.

8 Čl. 197. st. 1. Zakona.

9 Čl. 202. st. 2. i čl. 284. st. 4. Zakona.

10 <https://pravosudje.gov.hr/istaknute-teme/ovrha/najcesca-pitanja-i-odgovori-6436/6436>

11 Nar. nov., br. 93/14, 127/17, 98/19 i 151/22.

3.2. Ograničenje ovrhe na plaći prema odredbama Zakona

Pravila Zakona o ograničenju ovrhe na plaći razlikuju se obzirom na to je li neto-plaća radnika:

- jednaka, ili veća od prosječne neto-plaće u RH, ili;
- ymanja od prosječne neto-plaće u RH.

3.2.1. Ovrha na plaći radnika (ovršenika) jednako, ili većoj od prosječne neto-plaće u RH

ističemo...

Sukladno čl. 173. st. 1. Zakona, u slučaju da se ovrha provodi na plaći radnika (ovršenika) koja je jednaka, ili veća od prosječne neto-plaće u RH, odnosno **1.006,44 eura**, od ovrhe je izuzet iznos **u visini dvije trećine prosječne neto-plaće u RH, odnosno 670,96 eura**.

ističemo...

Ako se ovrha provodi radi **naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja**, od ovrhe je izuzet iznos **u visini od jedne polovine prosječne neto-plaće u RH, odnosno 503,22 eura**.

U slučaju ovrhe radi **prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta**, od ovrhe je izuzet iznos koji odgovara **iznosu od jedne četvrtine prosječne mjesečne isplaćene neto-plaće po zaposlenom u pravnim osobama RH za proteklu godinu, odnosno 251,61 eura**.

Treba istaknuti kako bez obzira na visinu plaće radnika-ovršenika koja je jednaka ili veća od prosječne neto-plaće u RH, uvijek se ovrha može provesti sve do navedenih iznosa koji su izuzeti od ovrhe.

Primjer 1.

Radnik ima neto-plaću u iznosu od 1.600,00 eura. Radi se o ovrši zbog neplaćanja računa za struju. Od ovrhe je izuzet iznos u visini 2/3 prosječne neto-plaće u RH, odnosno iznos od 670,96 eura. Preostali iznos neto-plaće radnika od 929,04 eura može biti predmet ovrhe na plaći.

Primjer 2.

Radnik ima neto-plaću u iznosu od 1.200,00 eura. Radi se o ovrši zbog neplaćanja računa po telefonskom računu. Od ovrhe je izuzet iznos u visini 2/3 prosječne neto-plaće u RH, odnosno iznos od 670,96 eura. Preostali iznos neto-plaće radnika od 529,04 eura može biti predmet ovrhe na plaći.

TELEFON ZA KONZULTACIJE
Ponedjeljkom i četvrtkom
od 11.00 do 15.30 sati,
utorkom, srijedom i petkom
od 8.30 do 13.00 sati.

01/ 48 36 046 i 01/ 49 21 739

3.2.2. Ovrha na plaći radnika (ovršenika) manjoj od prosječne neto-plaće u RH

ističemo...

U slučaju da radnik (ovršenik) prima plaću koja je manja od prosječne neto-plaće u RH, od ovrhe je izuzet iznos u visini **tri četvrtine neto-plaće radnika, ali ne više od dvije trećine prosječne neto-plaće u RH¹²**.

U praksi će obveznici (poslodavci) navedenu novu odredbu primjenjivati na sljedeći način:

Primjer 3.

Utvrđivanje iznosa plaće izuzetog od ovrhe u slučaju kada je plaća ovršenika manja od prosječne neto-plaće u RH:

1. korak izračuna	utvrditi iznos prosječne neto-plaće u RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2022. za provedbu ovrhe na plaći u 2023., koja u smislu odredbe čl. 173. Zakona iznosi 1.006,44 eura
2. korak izračuna	utvrditi iznos 3/4 neto-plaće radnika (ovršenika)
3. korak izračuna	utvrditi iznos 2/3 prosječne neto-plaće u RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2022., koji, u smislu odredbe čl. 173. Zakona, iznosi 670,96 eura
4. korak izračuna	<p>a) u slučaju da je iznos 3/4 neto-plaće ovršenika izračunat u drugom koraku izračuna veći od 2/3 prosječne neto-plaće u RH za razdoblje siječanj-kolovoz 2022. koji se koristi za provedbu ovrhe u 2023. iz trećeg koraka, odnosno veći od 670,96 eura, od ovrhe je izuzet iznos od 2/3 prosječne neto-plaće u RH, odnosno 670,96 eura</p> <p>b) u slučaju da je iznos 3/4 neto-plaće ovršenika izračunat u drugom koraku manji od 2/3 prosječne neto-plaće u RH za razdoblje siječanj-kolovoz 2022. koji se koristi za provedbu ovrhe u 2023. iz trećeg koraka, odnosno manji od 670,96 eura, od ovrhe je izuzet manji od ta dva iznosa, odnosno iznos 3/4 neto-plaće ovršenika</p> <p>c) = to znači kako je svakom radniku kojem se u 2023. isplaćuje neto-plaća u iznosu većem od 894,61 eura, od ovrhe izuzet iznos od 670,96 eura (ili 2/3 prosječne neto-plaće u RH za razdoblje siječanj-kolovoz 2022. koji se koristi za provedbu ovrhe u 2023.) pod uvjetima iz čl. 173. st. 2. Zakona.</p> <p>d) = to znači kako je svakom radniku kojem se u 2023. isplaćuje neto-plaća u iznosu manjem, ili jednakom od 894,61 eura, od ovrhe izuzet iznos u visini 3/4 njegove neto-plaće pod uvjetima iz čl. 173. st. 2. Zakona.</p>

To bi u praksi značilo da se iznos plaće koja manja od prosječne neto-plaće u RH izračunava prema primjerima prikazanim u nastavku.

Primjer 4.

Iznos neto-plaće radnika manji od prosječne neto-plaće u RH	Iznos 3/4 neto-plaće radnika	Iznos 2/3 prosječne neto-plaće u RH	Iznos neto-plaće radnika izuzet od ovrhe
1006,43 eura	754,82 eura	670,96 eura	670,96 eura
894,63 eura	670,97 eura	670,96 eura	670,96 eura
894,61 euro	670,95 eura	670,96 eura	670,95 eura

Primjer 5.

*Radnik ima neto-plaću u iznosu od 600,00 eura. Radi se o ovrši zbog neplaćanja računa po kreditnoj kartici. Od ovrhe je izuzet iznos od 3/4 neto-plaće radnika, odnosno iznos od **450,00 eura**, koji se*

¹² Čl. 173. st. 2. Zakona.

uplaćuje na radnikov zaštićeni račun. Preostali iznos neto-plaće radnika od **150,00 eura** može biti predmet ovrhe na plaći.

Primjer 6.

Radnik je radio samo dio kalendarskog mjeseca i ostvario je pravo na neto-plaću u iznosu od 120,00 eura. Također se radi o ovrsi zbog neplaćanja računa po kreditnoj kartici. Od ovrhe je izuzet iznos od 3/4 neto-plaće radnika, odnosno iznos od 90,00 eura, koji se uplaćuje na radnikov zaštićeni račun. Preostali iznos neto-plaće radnika od 30,00 eura može biti predmet ovrhe na plaći.

ističemo...

Sukladno čl. 173. st. 2. Zakona, u slučaju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta kada je plaća ovršenika manja od prosječne neto-plaće u RH, od ovrhe izuzet iznos koji odgovara iznosu od jedne četvrtine neto-plaće ovršenika¹³.

U slučaju da se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, od ovrhe je izuzet iznos u visini jedne polovine neto-plaće ovršenika, kolika god ona bila, kako je to predviđeno u čl. 173. st. 2. Zakona.

3.2.3. Uplata neto-plaće izuzete od ovrhe prema čl. 173. st. 1. 2. Zakona

Iznos neto-plaće radnika (ovršenika) koji je izuzet od ovrhe sukladno odredbama čl. 173. st. 1. i 2. Zakona isplatit će se radniku na njegov redoviti tekući račun.

ističemo...

U slučaju da radnik ima otvoren zaštićeni račun iznos koji je izuzet od ovrhe sukladno navedenim zakonskim odredbama uplatit će mu se na zaštićeni račun.

Zaštićeni račun otvara radnik ispunjavanjem obrasca „Obavijesti o primanjima, naknadama i iznosima koji su izuzeti od ovrhe odnosno na kojima je ovrha ograničena sukladno odredbama Ovršnog zakona“ (u nastavku teksta: Obavijest), koji se nalazi u Prilogu 5. Pravilnika o NPPONS i čini njegov sastavni dio. U navedenoj Obavijesti, ovršenik navodi primanja koja su izuzeta od ovrhe i koja se trebaju uplaćivati na zaštićeni račun.

Obavijest se predaje u bilo kojoj poslovnicu FINA-e, a ovršeniku se zaštićeni račun temeljem ove Obavijesti otvara kada ovrhovoditelj FINA-i dostavi osnovu za provedbu ovrhe na novčanim sredstvima po računu¹⁴. Međutim, zaštićeni račun će biti otvoren i ako ovršenik uz Obavijest dostavi presliku osnove za plaćanje iz koje je vidljivo da je određena ovrha na njegovim novčanim sredstvima.

3.3. Primjena odredbi čl. 173. st. 1. i 2. Zakona na druga primanja

Odredbe čl. 173. st. 1. i 2. Zakona primjenjuju se i na ovrhu na naknadi umjesto plaće (npr. kada je radnik za vrijeme trajanja otkaznog roka oslobođen od obveze, plaćeni dopust), naknadi za skraćeno radno vrijeme, naknadi zbog umanjenja plaće, mirovini, plaći vojnih

¹³ Čl. 173. st. 2. Zakona.

¹⁴ Čl. 212. Zakona.

osoba te na primanja osoba u pričuvnom sastavu za vrijeme vojne službe i na drugom stalnom novčanom primanju civilnih i vojnih osoba, osim na ovrhu na primanjima invalida, na primanjima po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju i doživotnoj renti te na primanju po osnovi ugovora o osiguranju života¹⁵.

3.3.1. Ovrha na primanju invalida

Ovrha na primanju invalida po osnovi novčane naknade za tjelesno oštećenje i doplatak za tuđu pomoć i njegu može se provesti samo radi naplate tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, i to do iznosa od jedne polovice toga primanja¹⁶.

3.3.2. Primanja po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju

Sukladno čl. 173. st. 6. Zakona, ovrha na primanju po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju i doživotnoj renti te na primanju po osnovi ugovora o osiguranju života može se provesti samo na dijelu koji prelazi iznos osnovice na temelju koje se utvrđuje iznos pomoći za uzdržavanje.

3.3.3. Ovrha na drugim primanjima koja nisu plaća, mirovina i primici od samostalne djelatnosti

Odredbe čl. 173. st. 1. i 2. Zakona o ograničenju od ovrhe primjenjuju i kada se ovrha provodi na primanjima ovršenika koji nisu plaća, mirovina niti primici od obavljanja samostalne djelatnosti obrta, od slobodnih zanimanja, od poljoprivrede i šumarstva, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, kao niti primici od osiguranja (drugi dohodak prema posebnim propisima) i imaju karakter jedinih stalnih novčanih primanja, ako ovršenik javnom ispravom dokaže da je to primanje jedino stalno novčano primanje¹⁷.

Ovu ispravu ovršenik mora zatražiti od nadležne ispostave Ministarstva financija-Porezne uprave (u nastavku teksta: MINFIN-PU). Temeljem ove potvrde FINA utvrđuje da se radi o jedinom primanju koje se isplaćuje ovršeniku.

Uz navedenu ispravu u poslovnici FINA-e ovršenik dostavlja već navedenu Obavijest iz čl. 212. Zakona¹⁸. Temeljem ovih isprava FINA daje nalog banci ovršenika za otvaranje zaštićenog računa te dostavlja uplatitelju primanja iz Obavijesti podatak o broju zaštićenog računa na koji će uplaćivati iznos zaštićenog dijela primanja. Ovršenik može navesti samo jednog uplatitelja primanja iz čl. 173. st. 7. Zakona, s time da podatak o isplatitelju može mijenjati samo jednom u kalendarskom mjesecu.

3.4. Ograničenja ovrhe kod izjava o suglasnosti zapljene plaće

Kod provedbe ovrhe na plaći temeljem izjava o suglasnosti zapljene plaće poslodavci moraju voditi računa o Odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-II-240/2014 od 11. srpnja 2017.¹⁹, kojom je ocijenjen neustavnim dio odredbi starog Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima²⁰ pa je ponovno omogućeno postupanje po izjavama o suglasnosti zapljene

¹⁵ Čl. 173. st. 4. Zakona.

¹⁶ Čl. 173. st. 5. Zakona.

¹⁷ Čl. 173. st. 7. Zakona.

¹⁸ Vidjeti pod 3.2.3.

¹⁹ Nar. nov., br. 92/17 od 13. rujna 2017.

²⁰ Nar. nov., br. 6/13 od 16. siječnja 2013.

plaće potvrđenim od javnog bilježnika prije 17. lipnja 2008., bez obzira zakonska pravila o ograničenju ovrhe iz čl. 173. Zakona

3.5. Ovrha na plaći prema odredbama Zakona o privremenom uzdržavanju

Ako se ovrha radi ostvarenja tražbine iz čl. 27. Zakona o privremenom uzdržavanju²¹ (u nastavku teksta: ZPU) provodi na plaći, ili drugom stalnom novčanom primanju, na ograničenje ovrhe na plaći, ili drugom stalnom novčanom primanju primjenjuju se pravila o ograničenju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta²², sukladno već navedenim odredbama Zakona²³.

3.6. Ograničenja ovrhe kod ovrhe na mirovini

ističemo...

Kod ovrhe na mirovini primjenjuju se pravila Zakona i drugih propisa o ovrshi na plaći.

Ovrhu na mirovini provodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (u nastavku teksta: HZMO).

3.7. Ovrha na plaći prema odredbama Obiteljskog zakona

Sukladno odredbama Obiteljskog zakona²⁴ (u nastavku teksta: OZ), ovrha radi ostvarenja tražbine uzdržavanja za dijete provest će se prije ovrhe radi naplate svih drugih tražbina²⁵.

3.8. Prednosni red

Kako smo naveli, određivanje prednosnog reda kod provedbe ovrhe na plaći često predstavlja dodatni problem u praksi za poslodavce koji nisu pravne struke, ili čija uža specijalnost nije poznavanje ovršnog prava odnosno koji raspolažu ograničenim sredstvima za angažiranje vanjskih pravnih stručnjaka.

ističemo...

Već smo istaknuli kako se ovrha na plaći radi ostvarenja tražbine uzdržavanja djeteta, sukladno odredbama OZ-a, provodi prije naplate svih drugih tražbina²⁶.

Kada se radi o rješenjima o ovrshi na plaći, prednosni red se određuje prema datumu primitka ovršnog prijedloga kod javnog bilježnika, čemu bi u praksi u većini slučajeva trebao odgovarati i datum pravomoćnosti rješenja o ovrshi.

Što se tiče suglasnosti o zapljeni plaće po pristanku dužnika, a radi se zapravo o privatnoj ispravi koja je potvrđena od strane javnog bilježnika, red prvenstva između više takvih izvjava određuje se u praksi prema danu kada je dostavljena poslodavcu, makar bi iz razloga pravne sigurnosti u budućim izmjenama Zakona svakako trebalo pravilo redosljeda namirenja trebalo u ovom slučaju, prema mišljenju autora ovog članka, trebalo preciznije odrediti. S druge strane, kada se radi o utvrđivanju redosljeda naplate u slučaju kada za istog

radnika (ovršenika) poslodavac u isto vrijeme zaprimi sudsko ili javnobilježničko rješenje o ovrshi, ili izjavu o suglasnosti zapljene plaće potvrđenu od javnog bilježnika, mišljenje je autora kako se njihov redosljed utvrđuje prema načelu vremenskog prioriteta (redosljeda) namirenja. Iznimno od navedenog, sukladno čl. 202. st. 4. Zakona, zapljena na temelju suglasnosti dužnika nema utjecaja na provedbu ovrhe na plaći radi:

- namirenja tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja,
- naknade štete nastale po osnovi narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i,
- naknade štete po osnovi izgubljenoga uzdržavanja zbog smrti davatelja uzdržavanja;

što znači da se provodi, odnosno da se ova tražbina namiruje tek nakon navedenih.

3.9. Prestanak obveze poslodavca na provedbu ovrhe na plaći

Obveza poslodavca da provodi ovrhu na plaći svojeg radnika kao ovršenika u svakom slučaju prestaje ako je za vrijeme trajanja njegovog radnog odnosa kod poslodavca tražbina ovrhe u cijelosti namirena. Osim toga, poslodavac više nije u obvezi provoditi ovrhu na plaći radnika kada radniku prestane radni odnos, nakon isplate zadnje plaće.

ističemo...

U ovom slučaju, poslodavac mora bez odgode preporučenom pošiljkom s povratnicom pravnu osnovu temeljem koje je provodio ovrhu na plaći radnika (rješenje o ovrshi i dr.) dostaviti novom poslodavcu radnika ako mu je poznat i o tome obavijestiti sud, ili ovrhovoditelja.

Ako starom poslodavcu nije poznat novi poslodavac radnika, o činjenici prestanka radnog odnosa radnika kod njega dužan je bez odgode obavijestiti sud. U slučaju da se radi o drugoj pravnoj osnovi ovrhe, a ne o sudskom rješenju ovrshi, poslodavac je dužan bez odgode obavijestiti ovrhovoditelja o prestanku radnog odnosa radnika te vratiti ovrhovoditelju ispravu temeljem koje je provedena ovrha.

4. Primici izuzeti od ovrhe

Primici izuzeti od ovrhe uređeni su u čl. 172. Zakona i u posebnim propisima.

4.1. Primici izuzeti od ovrhe sukladno odredbama Zakona

Od ovrhe su, sukladno čl. 172. Zakona izuzeta sljedeća novčana sredstva:

- primanja po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti, naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja;
- primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskome osiguranju;
- primanja po osnovi socijalne skrbi;
- primanja po osnovi privremene nezaposlenosti;
- primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno;
- primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima;

21 Nar. nov., br. 92/14 od 28. srpnja 2014.

22 Čl. 29. st. 2. ZPU-a.

23 Vidjeti pod 3.2.1.-3.2.2.

24 Nar. nov., br. 103/15, 98/19 i 47/20.

25 Čl. 527. st. 3. OZ-a.

26 Vidjeti pod 3.7.

- naknade za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja te za tražbine naknade štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika;
- primanja po osnovi odličja i priznanja;
- roditeljne i roditeljske novčane potpore, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno (primanja prema Zakonu o roditeljnim i roditeljskim potporama²⁷, u nastavku teksta: ZRRP): novčane potpore (naknada plaće, novčana naknada, novčana pomoć, jednokratna novčana potpora za novorođeno dijete) prema ZRRP-u ne mogu biti predmet ovrhe, ili osiguranja (kredita, pologa i sl.), osim prema sudskoj odluci, ili rješenju nadležnog centra za socijalnu skrb radi koristi djeteta za koje su ostvarene²⁸;
- utvrđeni iznosi za uzdržavanje djeteta uplaćenim na poseban račun kod banke;
- naknade troškova za službeno putovanje (u visini stvarnih izdataka) i naknade troškova prijevoza na posao i s posla do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada (u visini stvarnih izdataka prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte);
- dar za djecu do 15. godine života (do 132,73 eura godišnje) i potpore za novorođenčce do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada (do 1.327,24 eura);
- naknade za saniranje posljedica štete od katastrofa i elementarnih nepogoda;
- potpore zbog invalidnosti radnika (do 331,81 eura godišnje) i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana (do 331,81 eura godišnje), potpore za slučaj smrti radnika (do 995,43 eura osim jednokratnih potpora koje poslodavci isplaćuju djeci radnika zbog smrti radnika, a koje potpore su u cijelosti izuzete od ovrhe) i smrti člana uže obitelji radnika (do 398,17 eura godišnje), do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada;
- novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika (do 5.000,00 kn godišnje), prigodne nagrade (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl., do 3.000,00 kn godišnje), novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (do 5.000,00 kn godišnje);
- nagrade radnicima za navršene godine radnog staža do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima (za navršanih 10 godina radnog staža do 199,09 eura, za navršanih 15 godina radnog staža do 265,45 eura, za navršanih 20 godina radnog staža do 331,81 eura, za navršanih 25 godina radnog staža do 398,17 eura, za navršanih 30 godina radnog staža do 464,53 eura, za navršanih 35 godina radnog staža do 530,90 eura, za navršanih 40 godina radnog staža i svakih narednih 5 godina radnog staža do 663,62 eura);
- sredstva koja se uplaćuju namjenski, u svrhu provedbe projekata dodjelom bespovratnih sredstava odnosno potpore ili financijskih instrumenata, koji se financiraju iz nacionalnih sredstava i/ili proračuna Europske unije, osim u slučaju ovrhe od strane davatelja potpore;
- novčane naknade žrtvama kaznenih djela nasilja počinjenih s namjerom;

- dnevnice za službena putovanja u tuzemstvu (koje traje više od 12 sati dnevno do 26,55 eura, a koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno do 13,28 eura) i inozemstvu (koje traje više od 12 sati do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna, a koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno do 50% iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna), dnevnice za rad na terenu u tuzemstvu (do 26,55 eura) i inozemstvu (do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna) i dnevnice za službene putovanja per diem koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima (u ukupnom iznosu);
- pomorski dodatak (do 33,19 eura dnevno) i pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe (do 53,09 eura) do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima;
- naknada za pričuvnike pozvane na izvršavanje vojne obveze;
- sindikalne socijalne potpore koje članovima sindikata na temelju važećih propisa isplaćuje sindikat;
- sredstva predstavnika nacionalnih manjina koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava, sukladno odredbama ustavnog zakona kojim se uređuju prava nacionalnih manjina, ako su isplaćena na poseban račun za tu namjenu, vode se odvojeno od sredstava te osobe i izuzeta su od ovrhe, osim ovrhe u svezi s obavljanjem djelatnosti vezane za ostvarivanje manjinskih prava;
- nagrade učenicima i studentima te troškovi sufinanciranja kupnje udžbenika učenicima;
- sportske stipendije za sportaše s invaliditetom;
- ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

4.2. Primici izuzeti od ovrhe prema posebnim propisima

Među ostalim primanjima izuzetim od ovrhe po posebnim propisima, izdvajamo sljedeća:

- primanja radnika temeljem Zakona o osiguranju radničkih tražbina²⁹;
- neisplaćene plaće odnosno naknade plaće, u visini do iznosa minimalne plaće za svaki mjesec zaštićenog razdoblja,
- neisplaćene naknade plaće za bolovanje u zaštićenom razdoblju koju je prema propisima o zdravstvenom osiguranju bio dužan isplatiti poslodavac iz svojih sredstava, u visini do iznosa minimalne plaće za svaki mjesec proveden na bolovanju,
- neisplaćene naknade za neiskorišteni godišnji odmor na koji je radnik stekao pravo do otvaranja stečajnog postupka pod uvjetima utvrđenim zakonom, u visini do iznosa minimalne plaće, kao ekvivalenta mjesečnoj plaći iz točke 1. ovoga stavka,
- otpremnine pod uvjetima utvrđenim zakonom, u visini polovice otpremnine utvrđene u stečajnom postupku, a najviše do polovice najvišeg iznosa zakonom propisane otpremnine i,
- pravomoćno dosuđene naknade štete zbog pretrpljene ozljede na radu ili profesionalne bolesti, u visini do jedne trećine pravomoćno dosuđene naknade štete;
- novčane naknade prema odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju³⁰ (u nastavku teksta: ZOZO);
- naknada plaće koju radnik ostvaruje za vrijeme privremene nesposobnosti za rad, odnosno sprječivosti za rad zbog kori-

27 Nar. nov., br. 152/22 od 23. prosinca 2022.

28 Čl. 5. st. 1. ZRRP-a.

29 Nar. nov., br. 70/17 od 19. srpnja 2017.

30 Nar. nov., br. 80/13, 137/13 i 98/19.

štenja zdravstvene zaštite, odnosno drugih okolnosti iz čl. 39. ZOZO,

- novčana naknada zbog nemogućnosti obavljanja poslova temeljem kojih se ostvaruju drugi primici od kojih se utvrđuju drugi dohoci, sukladno propisima o doprinosima za obvezna osiguranja,
- naknada za troškove prijevoza u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, s time da ovo pravo pripada i drugim osiguranim osobama,
- naknada za troškove smještaja jednom od roditelja, ili osobi koja se skrbi o djetetu za vrijeme bolničkog liječenja djeteta, u iznosu i pod uvjetima utvrđenim općim aktom Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, s time da ovo pravo pripada i drugim osiguranim osobama,
- novčana naknada na ime povrata troškova za prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja koje je osigurana osoba ostvarila temeljem rješenja HZZO;
- sukladno odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju³¹;
- naknada putnih troškova invalidu rada kojem priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju kada ga HZMO uputi u drugo mjesto radi profesionalne rehabilitacije;
- sukladno odredbama Zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe³² nacionalna naknada za starije osobe ne može biti predmet ovrhe ili osiguranja;
- financijska sredstva ostvarena s osnove utvrđenog prava na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita temeljem Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji³³ i čl. 186. st. 1. istog zakona;
- privremeno uzdržavanje prema odredbama ZPU, ne može biti predmet ovrhe, ili osiguranja;
- prema Zakonu o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu³⁴ ovrha radi ostvarenja novčane tražbine protiv nositelja OPG-a ne može se provesti³⁵;
- na dijelu poljoprivrednih resursa upisanih u Upisnik OPG-ova koji su nužni za obavljanje njegove gospodarske djelatnosti poljoprivrede ako mu je ta djelatnost glavni izvor sredstava za život, te u onim stvarima i pravima na kojima se protiv njega ne bi mogla provesti kad ne bi obavljao gospodarske djelatnosti poljoprivrede,
- na nekretnini koja je u vlasništvu nositelja OPG-a i članova OPG-a, a u kojoj ovršenik stanuje u opsegu nužnom za zadovoljavanje osnovnih stambenih potreba ovršenika i osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati,
- kada je tražbina manja od 20.000,00 kuna, radi zaštite od ovrhe na poljoprivrednim resursima kao nekretninama ili pokretninama, prije pokretanja ovrhe temeljem dobrovoljnog pravnog posla mora se provesti postupak mirenja sukladno posebnom propisu kojim se uređuje postupak mirenja,
- kada OPG posjeduje žive životinje, radi osiguravanja održivosti osnovnih aktivnosti na poljoprivrednom gospodarstvu, omogućava se otvaranje zaštićenog računa kojim se onemogućava pljenidba dijela novčanih sredstava nositelja OPG-a koja su namijenjena za opskrbu hranom i druge skrbi za žive životinje u visini sredstava dostatnoj na mjesečnoj razini za podmire-

nje uzdržnih potreba hrane i lijekova za životinje evidentirane u nadležnim registrima, a u iznosu od 1050 kuna po grlu za goveda i kopitare, 300 kuna po grlu za svinje, 225 kuna po grlu za ovce i koze te 30 kuna po kljunu za perad;

- druga primanja ako su određena posebnim propisima.

ističemo...

Pod primanjima i naknadama izuzetim od ovrhe odnosno na kojima je ovrha ograničena sukladno odredbama Zakona smatraju se i primanja i naknade izuzeti od ovrhe ako se uplaćuju iz inozemstva (uplate iz inozemstva).

5. Zaključak

Na žalost poslodavaca, zadnje usvojene izmjene Zakona iz 2022. nisu imale onaj obujam koji je najavljen. To u prvom redu znači kako poslodavci u skladu sa Zakonom i drugim propisima provode ovrhu na plaći radnika. Dosadašnja praksa provedbe Zakona je pokazala je i potvrdila kako postojeće zakonsko rješenje predstavlja neizmjeran teret za poslodavce.

U više navrata u javnosti je opravdano isticana problematika nedovoljne reguliranosti pojedinih instituta u Zakonu. Pri tome u prvom redu mislimo na precizno pravno uređenje redosljeda namirenja različitih tražbina različitih ovrhovoditelja prema radniku. Mišljenja smo kako bi se na ovaj način uredila i u javnosti često isticana uloga preuzimatelja dugova i njihovog pravnog položaja u ovršnom postupku, posebno kada se pri tome radi o ulozi poslodavca u provedbi ovrhe na plaći radnika.

Literatura:

- 1) Ovršni zakon (Nar. nov., br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20 i 114/22);
- 2) Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (Nar. nov., br. 114/22);
- 3) Zakon o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (Nar. nov., br. 57/22 i 88/22);
- 4) Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 68/18 i 2/20, 46/20 i 47/20);
- 5) Zakon o radu (Nar. nov., br. 93/14, 127/17, 98/19 i 151/22);
- 6) Zakon o privremenom uzdržavanju (Nar. nov., br. 92/14);
- 7) Obiteljski zakon (Nar. nov., br. 103/15, 98/19 i 47/20);
- 8) Zakon o roditeljskim i roditeljskim potporama (Nar. nov., br. 152/22);
- 9) Zakon o osiguranju radničkih tražbina (Nar. nov., br. 70/17);
- 10) Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (Nar. nov., br. 80/13, 137/13 i 98/19);
- 11) Zakon o mirovinskom osiguranju (Nar. nov., br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21 i 119/22);
- 12) Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe (Nar. nov. br. 62/20);
- 13) Zakon o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (Nar. nov., br. 121/17, 98/19 i 84/21);
- 14) Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu (Nar. nov., br. 29/18 i 32/19);
- 15) Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 71/18, 46/22 i 155/22);
- 16) Pravilnik o obliku i sadržaju izjave o zapljeni po pristanku dužnika (Nar. nov., br. 120/14, 82/17 i 154/22);
- 17) Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-II-240/2014 od 11. srpnja 2017. (Nar. nov., br. 92/17);
- 18) Prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2022. i Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2022. (Nar. nov., br. 125/22);
- 19) Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 6/13)

31 Nar. nov., br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21 i 119/22.

32 Nar. nov. br. 62/20 od 27. svibnja 2020.

33 Nar. nov., br. 121/17, 98/19 i 84/21.

34 Nar. nov., br. 29/18 i 32/19.

35 Potrebno je izvršiti konverziju iznosa u kunama u euro sukladno odredbama ZOUER-a.